

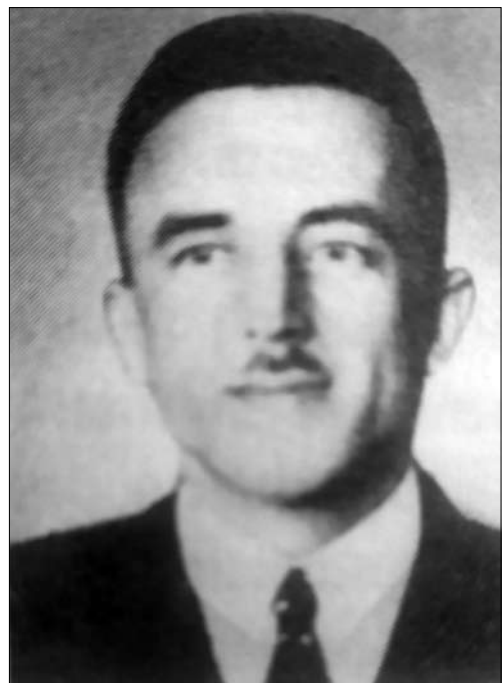
ВШАНУВАННЯ 120-Ї РІЧНИЦІ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЧЕТВЕРТОГО КРАЙОВОГО ПРОВІДНИКА ОУН ІВАНА ГАБРУСЕВИЧА

Марія ГОРБАЛЬ
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-9287-8336>
провідний науковий редактор,
Інститут народознавства НАН України,
проспект Свободи, 15, 79000, м. Львів, Україна,
e-mail: horbal.m@gmail.com

У неділю 25 вересня 2022 р. у селі Вільховець на Львівщині відбулась непересічна подія — вшанування 120-ї річниці від дня народження Івана Габрусевича (іл. 1), четвертого Крайового Провідника ОУН на західно-українських землях (з 03.07.1931 до 23.03.1932 р.). (Попередником Івана Габрусевича був Степан Охримович).

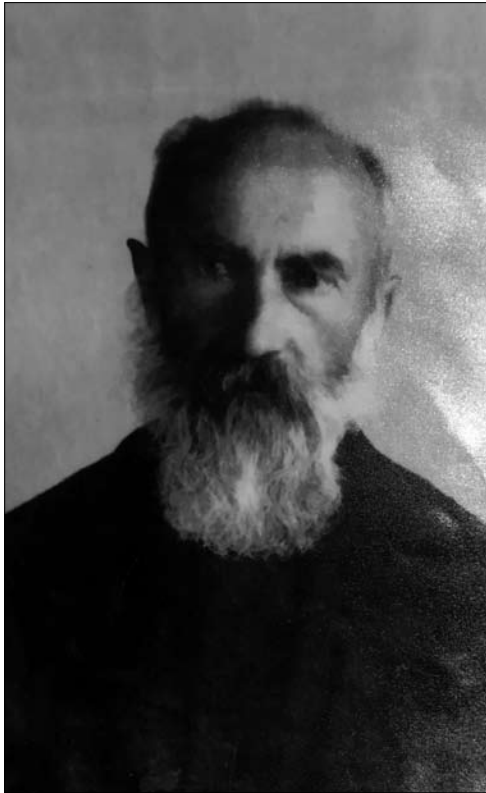
Дещо про Івана Габрусевича докладніше. Народився 20 вересня 1902 року в с. Вільховець Березанського повіту¹. Дитинство і юнацькі роки пройшли в с. Годів на Зборівщині, куди батько, отець Северин був призначений парохом. Там Іван закінчив початкову школу, а потім вступив до гімназії в Березанях. Закінчив філософський факультет Львівського університету. З 1929 р. — член ОУН, керівник підреферентури Юнацтва ОУН Крайової Екзекутиви. Створив нелегальну мережу молодіжних націоналістичних груп та організацій для акцій непокори властям, редактор журналу «Юнак», член Пласту у Львові.

Подаю «словесний портрет» Івана із книги [1], який наводить Н. Мельник у своєму дослідженні «Габрусевичі. Священнича родина» [2]: «...І. Габрусевич («Северко», «Іртен») основник «Юнацтва» і перший виховник, керманіч підреферентури «Юнацтва» в Крайовому Проводі ОУН. В той

Іл. 1. Іван Габрусевич. Світлина з книжки Надії Мельник [2]

¹ Забігаючи наперед, зазначу, що з 22-річного віку Іван Габрусевич житиме в батьківському домі в селі з такою ж назвою — Вільховець, однак на Львівщині.

Іл. 2. Отець Северин Габрусевич. Світлина з книжки Надії Мельник [2]

час він був «вічним студентом» філософії Львівського університету. Фізично досить непомітний, невисокого росту, чорнявий, з великою головою і характеристичною постійною усмішкою під невеличким вусом. В мові, зокрема, в писаннях, вживав складного філософського стилю, говорив монотонно, але вмів дуже швидко встановити дружній контакт із своїми вихованцями, які завжди згадують його з любов'ю і подивом. Це пояснюється його виїнятковими духовними рисами. Він був, мабуть, найближчий до нашого ідеалу революційного «лицаря без плями». Його ідеалізм був настільки чистий, а посвята, справді, така комплетна, що нікому й на думку не спадало підозрювати його в якихось особистих мотивах, наприклад, таких частих у революційних провідників особистих амбіцій. Крім того, в нього була щира симпатія до молоді, яка й дозволяла нам, незважаючи на різницю віку, авторитету й досвіду, завжди знаходити з ним спільну мову.

Ми вже тоді ставилися з погордою до матеріальних справ, але Габрусевич був і під цим оглядом виїнятковим: він забував про себе і свою аскетність доводив не раз до крайности. Ми всі були

по-юнацьки романтичні, але він ще більше, ніж ми» [2, с. 50—51].

3 липня 1931 р., за дорученням Є. Коновальця, І. Габрусевич обіймає пост Крайового Провідника ОУН (з 03.07.1931 до 23.03.1932 р.). Нелегально виїжджає до Праги на зустріч з Є. Коновальцем і погоджується залишитись там в розпорядженні Проводу Українських Націоналістів (ПУНУ). На своє місце пропонує кандидатуру Богдана Кордюка, псевдо Діка, а його заступником — С. Бандеру. Весною 1934 р. стає членом ПУНУ, керує референтурою ідеологічного вишколу, організовує нове видання «Розбудова нації», співпрацює в Націоналістичній Пресовій Службі (НПС). На початку 1940-го стає членом революційного проводу ОУН, який очолив С. Бандера.

15 вересня 1941 р. його заарештувало гестапо; загинув у концтаборі Заксенгаузен.

Батько Івана Габрусевича отець Северин Габрусевич (іл. 2) з 1924 року обійняв парафію Вільховець — Волощина — Лопушна на Львівщині, і з того часу Вільховець став рідною домівкою усієї великої священничої родини.

Отож недільного дня 25 вересня 2022 р. відбулось святкування з нагоди вшанування 120-ї річниці від дня народження цієї непересічної історичної постаті нашої нації. На запрошення адміністратора парафії Пресвятої Трійці с. Вільховець (та парафії Вознесіння Господнього с. Волощина) отця Юрія Деби очолив святкування отець-декан Бібрецького деканату протопресвітер Микола Коваль. Щиро відгукнулись на запрошення взяти участь в урочистості парох парафії Успення Пресвятої Богородиці с. Великі Глібовичі о. Микола Стручинський та сотрудинок цієї парафії о. Зеновій Телішевський, а також парох парафії Воскресіння Господнього с. Лопушна (та Покрови Пресвятої Богородиці с. Суходіл) о. Іван Рій.

Коли отці відправляли панахиду за упокій душі Івана та усієї родини о. Северина Габрусевича біля меморіальної дошки (іл. 3) четвертому Крайовому Провідникові ОУН Івану Габрусевичу, яка розміщена на фасаді парафіяльного будинку (який цілком зберігся дотепер майже у незмінному вигляді, іл. 4), з-за хмар вирвалось сонце і яскраво світило упродовж усього дійства, і тільки коли присутні зайшли в будинок для частування, пішов легенький дощик,

ніби небесні сльози прощання з пошанувальниками родини Габрусевичів.

Як згадує місцева жителька Ганна Сірків, так само небо, природа співдіяли разом із вільховецькою громадою львівщини 5 лютого 1998 р., коли на фасаді парафіяльного будинку встановлювали меморіальну дошку пам'яті Івана Габрусевича. Напередодні була сира лютнева погода, та в день встановлення цієї пропам'ятної дошки, коли відправлялась панахида і згадувалась уся родина парафіяльного вільховецького священника о. Северина Габрусевича, так яскраво світило сонце і настільки потепліло, що чоловіки прийшли в одних костюмах, без курток.

Скульптори меморіальної дошки — Володимир Каменщик та Любомир Яремчук, її меценат — Михайло Сірків.

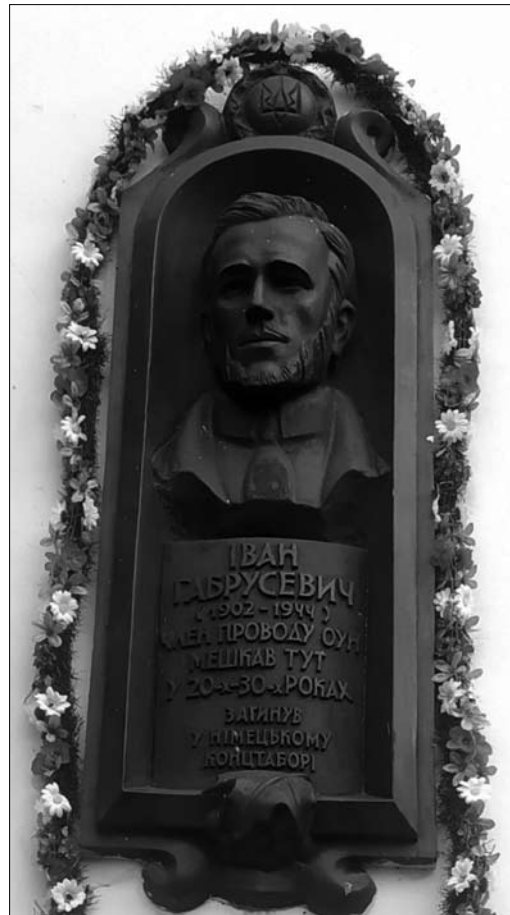
Надія Мельник, уродженка та дослідниця села Лопушни, яка нещодавно опублікувала глибоке наукове дослідження про родину Габрусевичів (адже о. Северин душпастирював і в Лопушні), розказала присутнім і про усіх синів і дочок священника-філософа, священника-патріота Северина, і зацентувала увагу на постаті його сина Івана. Вона нагадала ще й такий факт, що Іван Габрусевич був одним із організаторів проголошення Акту відновлення Української Держави 30 червня 1941 р., він розробив концепцію і склад Українського Державного Правління.

Михайло Сірків, уродженець с. Вільховець і один з меценатів заходу, поділився спогадами про село часу національно-визвольних змагань та запропонував подальшу наукову пошукову діяльність, щоб не були забуті ті односельці, які потерпіли від більшовицького терору (а по тюрмах, по сибірах була виселена чи не більша частина жителів села).

Високо оцінив книжку Надії Мельник про родину Габрусевичів та підтримав ідею науково-дослідницької справи, а також висловив бажання до подальшої праці і о. Микола Стручинський.

Ділились спогадами про родину Габрусевичів і колишній вільхівчанин Ігор Фіцик, а також Борис Монцібович, родич о. Володимира Слободяна, чоловіка наймолодшої дочки отця Северина Стефанії Габрусевич.

Отець Юрій Деба, дякуючи усім присутнім за вшанування пам'яті Івана Габрусевича, наголосив, що завдяки священничим родам і збереглась Україна, адже

Іл. 3. Меморіальна дошка Іванові Габрусевичу на парафіяльному будинку в с. Вільховець. Скульптори Володимир Каменщик та Любомир Яремчук. Світлина з книжки Надії Мельник [2]

Іл. 4. Парафіяльний будинок в с. Вільховець на Львівщині, в якому родина о. Северина Габрусевича проживала з 1924 р. Світлина з книжки Надії Мельник [2]

українські священники, правники, учителі Галичини зберігали і плекали національні традиції та історію краю. Отець Северин Габрусевич ніс селянам, в яких

Іл. 5. Під час вшанування 120-ї річниці від дня народження Івана Габрусевича у селі Вільховець на Львівщині 25 вересня 2022 р.

парафіях він душпастирював, не тільки Слово Боже, але і слово національної ідеї, культури, традиції.

Протопресвітер Микола Коваль перетранслював тлумачення отця Северина Габрусевича заповіді «Люби Господа Бога твого всім серцем твоїм і всією душею твоєю, і всією думкою твоєю», — що це означає самовіддачу, самопосвяту, послух, вірність і відданість Богові, навіть до смерті, що і зробив отець Северин Габрусевич — поклав на вітар незалежності України життя своє і усіх своїх дітей.

Ідея національної боротьби та незламності українського духу була виражена і в повстанських піснях

церковного вільховецького хору. Запал самопосвяти та самовідданості пламенів на обличчях як хористів, так і усіх присутніх: «за Україну, за її волю, за честь, за славу, за народ».

Отець-декан Микола Коваль зацентрував, що в історії знову відбувся циклічний оберт — так, як в 1940-х роках українці боролись проти московського сатанинського більшовизму, так і зараз мільйони синів і дочок стоять на захисті своєї території, своєї волі, мови, свого національного духу, і нехай нас благословить в нашій боротьбі Господь.

Організаторами заходу з нагоди вшанування 120-ї річниці від дня народження одного з провідників української нації Івана Габрусевича (іл. 5) були, за ініціативи адміністратора парафії Пресвятої Трійці с. Вільховець отця Юрія Деби, учасники вільховецького церковного хору, та велику ношу взяла на себе Сірків Ганна, родина якої пережила сибірські катівні.

Матеріально до організації вшанування, окрім згаданого Михайла Сірків, щиро і щедро долучилися Оксана Радюк, Надія Луба та Володимир Скалка. Запрошені гості святкової урочистості відчували гостинність того села, смакуючи неперевершені вільховецькі пляцки, які, здавалось, подавались з рук самої священничої родини Габрусевичів, адже саме частування відбувалось у тій кімнаті, де майже 100 років тому гостилась та родина.

Споглядаючи на вільхівчан, можу зазначити, що дух самопожертви, задля збереження та увіковічення пам'яті Івана Габрусевича, живе і буде жити саме в тому селі, в тому середовищі, яке майже 100 років тому виплекав їхній парох отець Северин Габрусевич.

Вогонь ідей, які запалив Іван Габрусевич, має горіти у віках.

1. Ювілейна книга Української академічної гімназії у Львові. Філадельфія; Мюнхен, 1978. С. 305.
2. Мельник Надія. *Габрусевичі. Священнича родина*. Львів: Сполом, 2022. 268 с.